

1 Jakie prawa rzeczowe mogą wynikać z dziedziczenia zgodnie z prawem danego państwa członkowskiego?**1) Własność**

Spadkobierca nabywa spadek automatycznie z chwilą śmierci spadkodawcy. Majątek spadkowy to suma praw, rzeczy materialnych, wierzytelności i zobowiązań zmarłego w chwili jego śmierci, które nie wygasają wraz z jego śmiercią. Wynika to jasno z prawa węgierskiego. W praktyce w przepisach kodeksu cywilnego dotyczących prawa spadkowego pojęcia „majątku spadkowego” i „aktywów spadkowych” są stosowane wymiennie. Aktywa spadkowe to po prostu rzeczy materialne, prawa i wierzytelności (§ 8: 1 kodeksu cywilnego) wchodzące w skład majątku spadkowego. W przypadku zapisu windykacyjnego (*legatum vindicationis*) zapisobierca nabywa własność (bezpośrednio od spadkodawcy) składnika majątku będącego przedmiotem zapisu.

2) Prawo użytkowania

Zgodnie z prawem węgierskim, jeżeli spadkodawca pozostawił zstępnych i pozostającego przy życiu małżonka (w przypadku dziedziczenia ustawowego), pozostający przy życiu małżonek jest uprawniony do dożywotniego użytkowania niektórych składników majątku wchodzących w skład masy spadkowej, mianowicie:

domu, w którym zamieszkiwał wspólnie ze spadkodawcą oraz

mebli i elementów wyposażenia znajdujących się w tym domu (§ 7: 58 ust. 1 lit. a) kodeksu cywilnego).

Przepisy ogólne prawa cywilnego regulujące użytkowanie stosuje się odpowiednio do przedmiotu prawa użytkowania przysługującego pozostającemu przy życiu małżonkowi („prawo wdowy/wdowca”) (rozdział XXX kodeksu cywilnego). Użytkowanie jest jednym z ograniczonych praw rzeczowych. Osoba, której przysługuje prawo użytkowania, może posiadać rzecz stanowiącą własność innej osoby, używać jej i pobierać z niej pożytki. Prawa osoby, której przysługuje prawo użytkowania, nie wygasają w przypadku zmiany właściciela rzeczy (§ 5: 147 ust. 1 i 2 kodeksu cywilnego).

Spadkodawca może również ustanowić prawo użytkowania rzeczy w testamencie.

2 Czy te prawa rzeczowe podlegają wpisowi do rejestru nieruchomości lub ruchomości, a jeżeli tak, to czy taki wpis jest obowiązkowy? Do jakiego rejestru wpisuje się te prawa i jakie są wymogi i procedury rejestracyjne?

Wspomniane prawa wpisuje się do rejestru nieruchomości (lub innych rejestrów publicznych). Dokonanie takiego wpisu jest obowiązkowe.

Jeżeli spadkobierca nabywa prawo własności lub użytkowania, notariusz prowadzący postępowanie spadkowe na Węgrzech kontaktuje się z organem krajowym odpowiedzialnym za prowadzenie rejestru nieruchomości lub rejestrów jakichkolwiek innych składników majątku w celu zarejestrowania tych praw. W takich przypadkach notariusz przesyła odpowiedniemu organowi poświadczenie autentyczności testamentu (po jego uprawomocnieniu się) (§ 91 ust. 2 ustawy XXXVIII z 2010 r. o postępowaniu spadkowym (hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. tv.). Wydane przez notariusza poświadczenie autentyczności testamentu stanowi podstawę dokonania wpisu do rejestru.

Jeżeli natomiast postępowanie spadkowe zostało przeprowadzone w innym państwie członkowskim, uprawniony (spadkobierca, zapisobierca) musi samodzielnie dokonać odpowiednich czynności, aby wpisać prawo do rejestru. W takich przypadkach uprawniony powinien złożyć wniosek o wpis do rejestru bezpośrednio do węgierskiego organu prowadzącego dany rejestr (np. Urzędu ds. Nieruchomości).

Główne rejestry publiczne na Węgrzech, do których wpisuje się własność określonych składników majątku:

– *rejestr nieruchomości*

prowadzony przez: Urząd ds. Nieruchomości

przedmiot rejestracji: nieruchomości

podstawa prawna: ustawa CXLI z 1997 r. o rejestracji nieruchomości (az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI törvény) (zob. § 16 ustawy)

– *węgierski rejestr statków powietrznych (Magyarország Légijármű Lajstroma)*

prowadzony przez: Biuro Krajowego Urzędu Transportu Lotniczego (Nemzeti Közlekedési Hatóság Légügyi Hivatal)

przedmiot rejestracji: cywilne statki powietrzne

podstawa prawna:

§ 12 ustawy XCVII z 1995 r. o transporcie lotniczym (a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény)

§ 5 dekretu rządowego nr 141/1995 z dnia 30 listopada 1995 r. w sprawie wykonania ustawy XCVII z 1995 r. (Korm. rendelet a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény végrehajtásáról) o transporcie lotniczym (a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény)

– *rejestr jednostek pływających*

prowadzony przez: Ministerstwo Rozwoju Narodowego i Urząd Miasta Stołecznego Budapesztu jako organy ds. żeglugi

przedmiot rejestracji: jednostki pływające (pływające urządzenia, konstrukcje i sprzęt przystosowane do transportu wodnego, wykonywania prac na wodzie oraz realizowania powiązanych działań)

podstawa prawna:

§ 7–15, w szczególności § 11 ust. 3 ustawy XLII z 2000 r. o transporcie wodnym (a víziközlekedésről szóló 2000. évi XLII. törvény)

dekret rządowy nr 198/2000 z dnia 29 listopada 2000 r. w sprawie rejestracji jednostek pływających (az úszóletesítmények lajstromozásáról szóló 198/2000. Korm. rendelet)

– *rejestr pojazdów*

prowadzony przez: Belügyminisztérium (BM Nyilvántartások Vezetéséért Felelős Helyettes Államtitkársága) (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych,

podsekretariat odpowiedzialny za prowadzenie rejestrów) jako organ ds. rejestracji pojazdów uczestniczących w ruchu drogowym

przedmiot rejestracji: pojazdy transportu drogowego

podstawa prawna:

ustawa LXXXIV z 1999 r. o rejestrach transportu drogowego (közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény), w szczególności jej § 9

– *rejestr działalności gospodarczej:*

prowadzony przez: sądy okręgowe pełniące funkcję sądów rejestrowych

przedmiot rejestracji: przedsiębiorcy (przedsiębiorca to osoba prawna utworzona w celu prowadzenia komercyjnej działalności gospodarczej przez jej wpisanie do rejestru działalności gospodarczej; są to w szczególności spółki, spółdzielnie, węgierskie oddziały zagranicznych przedsiębiorstw, europejskie ugrupowania interesów gospodarczych, spółdzielnie europejskie, osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą itp.)
podstawa prawna: ustawa V z 2006 r. o ujawnianiu informacji na temat przedsiębiorstw, rejestracji przedsiębiorstw i postępowaniu likwidacyjnym (a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény), w szczególności jej §§ 24–25.

3 Jakie skutki wiążą się z wpisem praw rzeczowych do rejestru?

1) Rejestracja prawa własności

Co do zasady zgodnie z prawem węgierskim własność nieruchomości można nabyć wyłącznie w drodze wpisu do rejestru nieruchomości; innymi słowy, wpisanie prawa własności do rejestru nieruchomości wywołuje skutek konstytutywny (powstanie prawa) (zasada wpisu konstytutywnego). Prawo przewiduje jednak kilka wyjątków od tej zasady; jednym z nich jest dziedziczenie. Prawo węgierskie opiera się na zasadzie dziedziczenia ustawowego. Oznacza to, że z chwilą otwarcia spadku spadkobierca nabywa spadek z mocy samego prawa, bez konieczności jego przyjęcia czy dokonania jakiegokolwiek innej czynności prawnej (§ 7:87 kodeksu cywilnego). W przypadku dziedziczenia spadkobierca nabywa zatem prawo własności z chwilą otwarcia spadku, tj. z chwilą śmierci spadkodawcy. Dlatego też wpis prawa własności nabytego w drodze dziedziczenia do rejestru nieruchomości ma charakter wyłącznie *deklaratoryjny*. To samo dotyczy również nabycia prawa własności na podstawie zapisu windykacyjnego (*legatum per vindicationem*). Zgodnie z zasadą dziedziczenia ustawowego wpisanie prawa własności innych składników majątku do rejestrów publicznych również ma charakter wyłącznie deklaratoryjny, jeżeli zmiana właściciela następuje w drodze dziedziczenia.

2) Rejestracja prawa użytkowania

Prawo użytkowania przysługuje pozostającemu przy życiu małżonkowi z mocy prawa (prawo wdowca/wdowy). Z tego względu wpis prawa użytkowania do rejestru nieruchomości (podobnie jak wpis prawa własności nabytego w drodze dziedziczenia) ma charakter deklaratoryjny; sam wpis nie powoduje zatem powstania prawa.

Zgodnie z § 5: 146 ust. 2 kodeksu cywilnego, jeżeli prawo użytkowania przysługujące danej osobie z mocy prawa nie jest wpisane do rejestru nieruchomości, na prawo to można się powołać wyłącznie wobec nabywcy działającego w złej wierze lub nabywcy, który nabył nieruchomość pod tytułem darmym (nieodpłatnie). Dlatego też objęcie prawa użytkowania nieruchomości pełną ochroną zagwarantowaną w prawie cywilnym wymaga wpisu do rejestru nieruchomości, nawet jeżeli powstaje z mocy samego prawa (a nie wskutek takiego wpisu).

4 Czy istnieją szczególne zasady i procedury dotyczące dostosowania prawa rzeczowego, przysługującego określonej osobie zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia, w przypadku gdy w prawie państwa członkowskiego, w którym powołano się na to prawo takie prawo rzeczowe nie jest znane?

Tak.

Jeżeli następca prawny (na przykład spadkobierca lub zapisobierca) chce wyegzekwować na Węgrzech prawo rzeczowe powstałe w drodze dziedziczenia, którego zgodnie z prawem węgierskim nie można wpisać do rejestru nieruchomości (lub do innego odpowiedniego rejestru), przeprowadza się odrębne postępowanie zgodnie z przepisami art. 31 rozporządzenia (dostosowanie praw rzeczowych). Postępowanie takie, określane mianem „postępowania dostosowującego”, reguluje ustawa LXXI z 2015 r.

Postępowanie dostosowujące to postępowanie nieprocesowe prowadzone przez sądy. Ponieważ stosowanie przepisów art. 31 rozporządzenia wymaga szczególnej wiedzy specjalistycznej, tylko jeden sąd – Centralny Sąd Rejonowy w Budzie – (Budai Központi Kerületi Bíróság) pełni funkcję sądu pierwszej instancji dla całego terytorium Węgier. Sąd ten rozstrzyga, które inne prawo można zarejestrować w miejsce danego prawa przysługującego zgodnie z prawem obcym (tj. wskazuje prawo równoważne pod względem istoty i celu znane prawu węgierskiemu). Postanowienie sądu jest wiążące dla wnioskodawcy.

Następca prawny (na przykład spadkobierca lub zapisobierca) nie wszczyna wspomnianego postępowania dostosowującego samodzielnie jako wnioskodawca. Przed sądem w charakterze wnioskodawcy występuje organ odpowiedzialny za prowadzenie rejestru publicznego (np. Urząd ds. Nieruchomości), przed którym toczy się postępowanie rejestrowe (postępowanie główne).

W toku postępowania sąd bada przepisy prawa obcego dotyczące odnośnego prawa rzeczowego przysługującego na mocy przepisów prawa obcego. Sąd wprawdzie samodzielnie zapewnia ustalenie charakteru prawa rzeczowego przysługującego na mocy przepisów prawa obcego, jednak może również wezwać następcę prawnego do przekazania informacji oraz wszelkich dostępnych mu dokumentów wyjaśniających specyfikę danego prawa.

W przeciwnym wypadku sąd wyda postanowienie wyłącznie na podstawie dokumentów znajdujących się w jego posiadaniu i nie przeprowadzi żadnego innego dowodu (np. dowodu z zeznań świadków).

Zarówno wnioskodawca (organ prowadzący odpowiedni rejestr), jak i następca prawny mogą zaskarżyć postanowienie Centralnego Sądu Rejonowego w Budzie. Zażalenie musi być skierowane do sądu okręgowego i należy je wnieść do sądu, który wydał zaskarżane postanowienie. Sądem właściwym do rozpoznania zażalenia jest Sąd Okręgowy dla m.st. Budapesztu (Fővárosi Törvényszék).

Koszty takiego postępowania ponosi następca prawny, który musi pokryć je w toku postępowania głównego (tj. postępowania przed organem prowadzącym dany rejestr).

Ostatnia aktualizacja: 11/06/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.